

Marilynne Robinson. Lila.

Weyler förlag.

Gilead är i bibeln landet öster om Jordan. Det är tröskeln till det förlovade landet, varifrån Mose på berget Nebo kunde skåda in i det efterlängtrade rike han själv aldrig fick beträda. Som så många andra bibliska platser har Gilead även gett namn åt orter i USA. Ingen av dem större än att de knappt syns på kartan. Till ett sådant Gilead kommer på 1940-talet den unga kvinnan Lila. Hon möter prästen John Ames, långt äldre än hon själv. Den kärlek som uppstår mellan dem är lika stark som den är skör och sårbar. Som om de levde i ett bibliskt Gilead blickar de båda in i en tillvaro de är högst osäkra om rätten att få vistas i. Till sårbarheten hör en rädsla att bli övergiven eller vara den som själv överger. John Ames fru och barn vilar på kyrkogården. Lila har förlorat den enda människa som brytt sig om henne. Marilynne Robinson har i en tidigare roman, "Gilead" berättat prästen John Ames historia. I "Lila" är det hennes berättelse som står i fokus. Lila är född i amerikanska södern i ett hem som inte var ett hem. Hon är nära att dö av undernäring, bristande hygien och avsaknad av all kärlek och närhet då Doll, en kvinna som ibland har ärende i huset, tar henne med sig och ger sig av på en vandring. Allt för att skydda Lila från undergång och död. Doll blir den goda moder hon aldrig haft. Det liv de lever är ett luffarliv som är fattigt och kargt, men aldrig med brist på kärlek. Doll bär på en kniv som är det enda Lila får med sig från henne. Kniven berättar om någon som alltid är beredd att försvara Lila, men också om att det finns hot i tillvaron man aldrig blir kvitt. Marilynne Robinson väver samman de båda berättelserna: Lila och Doll på ständig vandring med oklara mål och Lila och John Ames i stillsamheten i Gilead. Lila bär otryggheten med sig in i relationen med prästen. Hon har fått lära sig att aldrig lita på någon i en kyrka, "de vill bara ha dina pengar". Och Lila litar inte på någon. Men i bibeln finner hon profeten Hesekiels berättelsen om det övergivna barnet på en åker. Hon känner igen sig. Någon har berättat Lilas egen historia långt före henne själv. Samtalen mellan Lila och prästen kommer att handla om ensamhet och livets villkor. För vem gäller nåden? Om Doll inte räknas av Gud vill inte Lila göra det heller. Men John Ames teologi är öppen och inneslutande. Han kan inte tänka sig ett liv utan Lila. Den gud som kanske finns måste acceptera människorna och deras behov av varandra. Det är nåden. Ändå finns rädslan och sorgen hos dem båda. Lila har sin rotlöshet. John Ames sin höga ålder. Någon kommer att svika den andre.

"Lila" är en roman med många bibliska förtecken. Lila själv är som en Rut vid Boas åker och jag tror att Ruts bok i bibeln spelat roll för Marilynne Robinson i denna roman. Hela berättelsen är stillsam och meditativ med ett vackert poetiskt språk. Ett vemodigt beskrivande av skönheten i att trots allt existera och om nåden att vara människa. Här finns en ton igenkännbar från såväl Harper Lee som John Steinbeck. Marilynne Robinson berättar om människorna som om de vore vi och som om hon kände till alla våra sorger, all vår rädsla och längtan. Så otroligt bra. När president Obama talade vid en begravning efter massakern i Charleston citerade han just Marilynne Robinson. Är det någon nu levande författare som kan tolka vår utsatthet men också vår längtan efter nåd och hopp, så är det hon. Detta är höstens stora roman, tillsammans med "Gilead" som kommer senare i ny svensk översättning. Böcker du inte klarar dig utan. Absolut inte!

Jakob Carlander